

Προδικαστικά ερωτήματα

1) [Υπό τις περιστάσεις της διαφοράς της κύριας δίκης η οποία έχει ως αντικείμενο αγωγή αποζημιώσεως κατά του Δημοσίου για πράξεις στο πλαίσιο της ασκήσεως της νομοθετικής λειτουργίας, αναφορικά με τη χορήγηση, κατά την περίοδο 1976-1980 και δυνάμει της νομοθεσίας του ίδιου κράτους μέλους (νόμος αριθ. 684 του 1974), επιδοτήσεων οι οποίες συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά το άρθρο 87, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (πρώην άρθρο 92, παράγραφος 1, και νυν άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ) και οι οποίες δεν κοινοποιήθηκαν ούτε εγκρίθηκαν κατά το άρθρο 88 της Συνθήκης ΕΚ (πρώην άρθρο 93 και νυν άρθρο 108 ΣΛΕΕ) υπέρ ναυτιλιακής εταιρίας στο πλαίσιο αγοράς η οποία δεν είχε ακόμη απελευθερωθεί (θαλάσσιες ενδομεταφορές-καμποτάζ)]:

α) εφαρμόζεται, και υπό ποιες προϋποθέσεις, για τον σκοπό του χαρακτηρισμού των εν λόγω ενισχύσεων (ως «υφιστάμενων» και, επομένως, ως μη «νέων») το άρθρο 1, στοιχείο β', σημείο ν), του κανονισμού 659/1999⁽¹⁾, κατά το οποίο [νοείται ως υφιστάμενη] «ν) κάθε ενίσχυση που θεωρείται ως υφιστάμενη ενίσχυση εφόσον μπορεί να αποδειχθεί ότι όταν τέθηκε σε ισχύ δεν αποτελούσε ενίσχυση, αλλά στη συνέχεια έγινε ενίσχυση λόγω της εξέλιξης της κοινής αγοράς και χωρίς να μεταβληθεί από το κράτος μέλος. Όταν ορισμένα μέτρα μετατρέπονται σε ενισχύσεις λόγω της ελευθέρωσης μιας δραστηριότητας από την κοινοτική νομοθεσία, τα μέτρα αυτά δεν θεωρούνται ως υφιστάμενη ενίσχυση μετά την ταχθείσα ημερομηνία ελευθέρωσης», ή εφαρμόζεται, και υπό ποιες προϋποθέσεις, η αρχή (με διαφορετικό, από τυπικής απόψεως, περιεχόμενο από εκείνο της προμνησθείσας διατάξεως του θετικού δικαίου) –την οποία διατύπωσε το Γενικό Δικαστήριο με την απόφαση της 15ης Ιουνίου 2000 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-298/97 κ.λπ. (Alzetta κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 143) και η οποία επικυρώθηκε από την κρίσιμη εν προκειμένω απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Απριλίου 2004 στην υπόθεση C-298/00 P (σκέψεις 66-69)– κατά την οποία «(...) ένα σύστημα ενισχύσεων που θεσπίζεται σε μια αγορά αρχικά κλειστή στον ανταγωνισμό πρέπει να θεωρείται, κατά την ελευθέρωση της αγοράς αυτής, ως υφιστάμενο σύστημα ενισχύσεων, στο μέτρο που δεν ενέπιπτε, κατά τον χρόνο θεσπίσεώς του, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης [μετέπειτα: 87, παράγραφος 1], το οποίο ισχύει αποκλειστικά στους τομείς που είναι ανοικτοί στον ανταγωνισμό, λαμβανομένων υπόψη των όρων που διατυπώνονται στη διάταξη αυτή, σχετικά με τον επηρεασμό των μεταξύ των κρατών μελών εμπορικών συναλλαγών και των επιπτώσεων επί του ανταγωνισμού»;

β) εφαρμόζεται, και υπό ποιες προϋποθέσεις, για τον σκοπό του χαρακτηρισμού των ως άνω ενισχύσεων, το άρθρο 1, στοιχείο β', σημείο ιν), του κανονισμού 659/1999, κατά το οποίο «υφιστάμενη» είναι «κάθε ενίσχυση που θεωρείται ότι είναι υφιστάμενη ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 15» –το οποίο άρθρο 15 καθορίζει δεκαετή προθεσμία παραγραφής για την ανάκτηση των παρανόμως χορηγηθεισών ενισχύσεων– ή εφαρμόζονται, και υπό ποιες προϋποθέσεις (ανάλογες ή όχι προς εκείνες που διέπουν την αρχή που διατυπώνεται με την ανωτέρω διάταξη του ουσιαστικού δικαίου), οι πάγιες αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου τις οποίες έχει καθιερώσει το Δικαστήριο;

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1999 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1).

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως την οποία υπέβαλε το Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Ιταλία) στις 6 Ιουλίου 2017 — Acea Energia SpA κατά Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato κ.λπ.

(Υπόθεση C-406/17)

(2017/C 338/05)

Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική

Αιτούν δικαστήριο

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio

Διάδικοι στην υπόθεση της κύριας δίκης

Προσφεύγουσα: Acea Energia SpA

Καθών: Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato, Autorità per l'Energia Elettrica il Gas e il Sistema Idrico, Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Προσκρούει στη «ratio» της «γενικής» οδηγίας 2005/29/EK⁽¹⁾, η οποία θεωρείται «δίχτυ ασφαλείας» για την προστασία των καταναλωτών, και, ειδικότερα, στην αιτιολογική σκέψη 10, στο άρθρο 3, παράγραφος 4, και στο άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία υπάγει τον έλεγχο της τηρήσεως των ειδικών υποχρεώσεων που προβλέπονται από τις τομεακές οδηγίες 2009/72/EK⁽²⁾ και 2009/73/EK⁽³⁾ για την προστασία των καταναλωτών στο πεδίο εφαρμογής της γενικής οδηγίας 2005/29/EK για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, αποκλείοντας, εκ του αποτελέσματος, την παρέμβαση της τομεακής αρχής –εν προκειμένω της ΑΕΕΓΣΙ– για την καταστολή παραβάσεως της τομεακής οδηγίας σε κάθε περίπτωση κατά την οποία η παράβαση αυτή ενδέχεται να συνιστά ομοίως αθέμιτη εμπορική πρακτική;
- 2) Πρέπει η κατ' άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/29/EK αρχή της ειδικότητας να νοείται ως αρχή η οποία διέπει τις σχέσεις μεταξύ ρυθμιστικών πλαισίων (γενικού ρυθμιστικού πλαισίου και τομεακού ρυθμιστικού πλαισίου) ή τις σχέσεις μεταξύ κανόνων (γενικών κανόνων και ειδικών κανόνων) ή, τέλος, τις σχέσεις μεταξύ ανεξάρτητων εθνικών αρχών επιφορτισμένων με τη ρύθμιση και την εποπτεία των αντίστοιχων τομέων;
- 3) Περίπτωση «συγκρούσεως» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/29/EK συνιστά μόνον η απόλυτη αντίφαση μεταξύ των διατάξεων της κανονιστικής ρυθμίσεως περί αθέμιτων εμπορικών πρακτικών και των λοιπών κανόνων του δικαίου της Ένωσης οι οποίοι ρυθμίζουν ειδικές πτυχές των εμπορικών πρακτικών ή αρκεί οι εν λόγω κανόνες να εισάγουν ρύθμιση αποκλίνουσα από την κανονιστική ρύθμιση περί αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, οδηγώντας κατ' αυτόν τον τρόπο σε συρροή κανόνων επί συγκεκριμένης περιπτώσεως;
- 4) Αφορά η κατ' άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/29/EK έννοια των κοινοτικών κανόνων μόνον τις διατάξεις των κανονισμών και των οδηγιών της Ένωσης, καθώς και των κανόνων απευθείας μεταφοράς αυτών στην εσωτερική έννομη τάξη, ή εμπίπτουν στην εν λόγω έννοια και οι κανονιστικές και νομοθετικές διατάξεις εφαρμογής αρχών του ευρωπαϊκού δικαίου;
- 5) Προσκρούει στην αρχή της ειδικότητας, η οποία καθιερώνεται με την αιτιολογική σκέψη 10 και το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/29/EK, καθώς και στο άρθρο 37 της οδηγίας 2009/72/EK και στο άρθρο 41 της οδηγίας 2009/73/EK ερμηνεία των αντίστοιχων κανόνων μεταφοράς στην εθνική έννομη τάξη κατά την οποία, οσάκις σε ρυθμιζόμενο τομέα, ο οποίος διαθέτει τομεακή ρύθμιση «περί προστασίας καταναλωτών» αναθέτουσα ρυθμιστικές εξουσίες και εξουσίες επιβολής κυρώσεων στην αρμόδια αρχή του τομέα, διαπιστώνεται συμπεριφορά εμπίπτουσα στην έννοια της «επιθετικής πρακτικής», κατά τα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 2005/29/EK, ή της «επιθετικής υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις» πρακτικής, κατά το παράρτημα Ι της οδηγίας 2005/29/EK, πρέπει να εφαρμόζεται πάντα η γενική νομοθεσία για τις αθέμιτες πρακτικές, τούτο δε ακόμη και όταν υφίσταται τομεακή νομοθεσία, θεσπισθείσα για την προστασία των (ιδίων) καταναλωτών και βασιζόμενη σε διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, η οποία ρυθμίζει διεξοδικώς τις ίδιες «επιθετικές πρακτικές» και «επιθετικές υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις» πρακτικές ή, εν πάση περιπτώσει, τις ίδιες «αθέμιτες πρακτικές»;

⁽¹⁾ Οδηγία 2005/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («Οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές») (ΕΕ L 149, σ. 22).

⁽²⁾ Οδηγία 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ (ΕΕ L 211, σ. 55).

⁽³⁾ Οδηγία 2009/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 2003/55/ΕΚ (ΕΕ L 211, σ. 94).

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως την οποία υπέβαλε το Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Ιταλία) στις 6 Ιουλίου 2017 — Green Network SpA κατά Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato κ.λπ.

(Υπόθεση C-407/17)

(2017/C 338/06)

Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική

Αιτούν δικαστήριο

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio